

πρεσβυτέρος
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Δ. ΤΑΤΣΗ.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΣΤΟΜΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Τὸ περιβολάκι τῆς Παναγίας μας

‘Ο ιερὸς Ναὸς τῆς Μονῆς

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1980

πρεσβυτέρος
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Δ. Τάτση.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΣΤΟΜΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Τὸ περιβολάκι τῆς Παναγίας μας

Ο ιερὸς Ναὸς τῆς Μονῆς

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1980

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	
ΚΟΝΙΤΣΑΣ	
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	Αρ. 28907
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	8/2/1993
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.	2718 ΤΑΤ

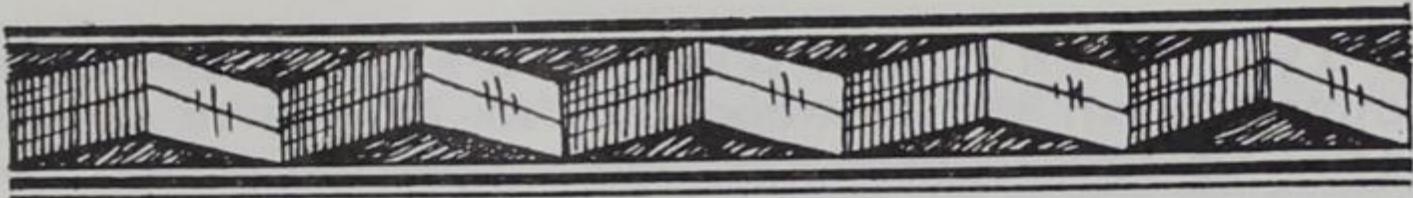
κωδ. εγγ: 5013

Στὸ Σεβασμῶντα Μητροπολίτη
Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτονς
κ.κ. Σ Ε Β Α Σ Τ Ι Α Ν Ο

Ψηλὰ

Στὸ Στόμιο τοῦ Οὐρανοῦ,
Στὸν ἀπορρόγα βράχο,
«Μεταξὺ Οὐρανοῦ καὶ γῆς»,
Ἡ Στομιώτισσα Παναγία
Μᾶς ἐνώνει
Μὲ τὸν Υἱό Της.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στὴν πατρίδα μας ἡ Ὁρθοδοξία ἔχει χτίσει στὰ πιὸ ὅμορφα μέρη, σὲ κορυφές βουνῶν καὶ σ' ἀκρογιάλια, σὲ λόφους καὶ πιεδιάδες, πολλὰ Μοναστήρια, ποὺ μαρτυροῦν τὸν ἀσκητικὸν Τῆς χαρακτήρα. Τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ ἔχουνε ἱστορία αἰώνων. Ἐκεῖ εἶναι θησαυρισμένα χαριτόβρυτα καὶ εὔωδιάζοντα Λείψανα Ἀγίων, θαυματουργὲς εἰκόνες, ἵερὰ σκεύη καὶ διάφορα κειμήλια μεγάλης ἀξίας. Σὲ πολλὰ ύπάρχουν μοναχοὶ ποὺ ἀσκοῦνται γιὰ τὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν καὶ σ' ἄλλα, δυστυχῶς, βασιλεύει ἡ ἐρημιὰ καὶ ἡ ἐγκατάλειψη.

Οἱ προσκυνητὴς τῶν Μοναστηρῶν ἀποκομίζει πνευματικὴ ὥφελεια. Ἡ συναίσθηση ὅτι ἀπ' ἐκεῖ πέρασαν μοναχοὶ ποὺ ἀσκήτεψαν χύνοντας αἵματινο ἰδρῶτα, ποὺ νήστεψαν λειώνοντας τὶς σάρκες τους, ποὺ ἀγρύπνησαν φάλλοντας, τὸν συγκλονίζει καὶ τοῦ χύνει κατάνυξη στὴν ψυχή. Ἄληθεια! Πῶς νὰ σταθῇ σὲ τόπους ὅπου οἱ μοναχοί, καὶ σήμερα, μὲ τὶς γονυκλισίες τους κοιλαίνουν τὰ δάπεδα τῶν ἐκκλησιῶν καὶ μὲ τὸ ἀείροο δάκρυ τους βρέχουν τὶς κυματιστὲς ὁλόλευκες γενειάδες καὶ σαπίζουν τὰ ροῦχα μπροστὰ στὸ στῆθος τους; Ἡ θορυβημένη ψυχὴ τοῦ κοσμικοῦ μετανοεῖ καὶ γαληνεύει. Οἱ κουρασμένοις προσκυνητὴς νοιῶθει τὴ ματαιότητα τῆς γήινης ζωῆς καὶ γεύεται τὴ γλυκύτητα τῆς πνευματικῆς, ποὺ ἀρχίζει ἀπ' ἐδῶ γιὰ νὰ συνεχισθῇ αἰωνίως στὴν ἀγκάλη τοῦ Θεοῦ.

Οἱ ἄνθρωποι ποὺ δὲν πωρώθηκαν, ἀλλὰ διατηροῦν κάποια εὔσέβεια, μποροῦν στὰ Μοναστήρια νὰ ἐνισχυθοῦν πνευματικά. Ἐκεῖ ἀποκτοῦν μυστικὴ θωράκιση γιὰ νὰ στέκωνται ἄτρωτοι ἀπ' τὰ βέλη τῆς ἀμαρτωλῆς ἐποχῆς μας. Ἡ προσκυνηματικὴ ἐπίσκεψη τῶν Μοναστηρῶν εἶναι ἀνάγκη τῆς ψυχῆς.

Σ' ἔνα τέτοιο Μοναστήρι μᾶς μεταφέρουν καὶ οἱ σελίδες ποὺ ἀκολουθοῦν. Σκοπός μας εἶναι νὰ γνωρίσουν οἱ ἀναγνῶστες τὸ Μοναστήρι τῆς Πα-

να γίας τῆς Στομιώτισσας, που βρίσκεται στην περιοχή τῆς Κονίτσης. Έκείνοι δὲ ποὺ τὸ γνωρίζουν, νὰ ξαναθυμηθοῦν ἀπ' τὴν ιστορία του μερικὰ λησμονημένα στοιχεῖα.

Ἐδῶ θέλω νὰ κάνω μιὰ ἐξήγηση:

Θὰ θεωρήσω μεγάλη δυστυχία γιὰ τὸν ἑαυτό μου, ἂν ἀπὸ τοῦτο τὸ βιβλιαράκι παρακινηθοῦν ἄνθρωποι, ποὺ δὲν σὲβονται τὰ Μοναστήρια καὶ ἀνεβοῦν ἐκεῖ ψηλὰ στὸ Στόμιο, μὲ σκοπὸ νὰ ίκανοποιήσουν τὴν κενὴ περιέργειά τους, ἢ νὰ χαζέψουν μὲ τὸ τοπίο καὶ τὰ λοιπὰ ἀξιοθέατα. "Ἄνθρωποι ποὺ τραβοῦν πρὸς τὰ Μοναστήρια χωρὶς πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα, ἀλλὰ μὲ διάθεση τουρισμοῦ καὶ ὅρεξη γιὰ ἄγονη φυσιολατρεία, βεβηλώνουν τοὺς ιεροὺς τόπους καὶ πρέπει νὰ ἐμποδίζωνται. "Οπως οἱ χριστιανοὶ δὲν χώνονται σὲ κακόφημα μέρη, ἔτσι καὶ οἱ ἀδιάφοροι ἄνθρωποι, οἱ ἀχρίστιανοι, ἃς μὴ πηγαίνουν στὰ ἀγιασμένα Μοναστήρια μας.

Θυμοῦμαι ἔνα θλιβερὸ περιστατικό, ποὺ συνέβη τὸ καλοκαίρι τοῦ 1979: Πηγαίνοντας μὲ δυὸ τρεῖς ἄλλους γιὰ τὸ Στόμιο, στὰ μισὰ τοῦ δρόμου, συναντήσαμε μιὰ μεγάλη παρέα τουριστῶν ποὺ γύριζαν ἀπ' τὸ Μοναστήρι. "Ἄνδρες καὶ γυναικεῖς ὅλων τῶν ἡλικιῶν, ἡμίγυμνοι, μὲ κρεμασμένες τὶς φωτογραφικὲς μηχανὲς στοὺς λαιμούς τους, πήγανε στὸ ιερὸ Στόμιο! Μόλις τοὺς εἶδαμε νομίσαμε πῶς παρουσιάστηκε ὁ ἐξαποδῶ μὲ τὴ συνοδεία του! "Οπως πηγαίνουν γιὰ μπάνιο, ἔτσι πήγαν καὶ στὸ «περιβολάκι τῆς Παναγίας». Τέτοια ἀξιοθρήνητα πλάσματα ὡπωσδήποτε δὲν πρέπει νὰ πατοῦν τὸ πόδι τους ἐκεῖ. Καὶ διαφέρουν αὐτοὶ ἀπὸ τοὺς συμπαθεῖς ἐπισκέπτες, ποὺ μέσα στὴ στάχτη τῆς ἀμαρτωλῆς ζωῆς τους διατηροῦν κάποια σπίθα χριστιανικῆς πίστεως. Γι' αὐτοὺς τὸ πράγμα ἀλλάζει.

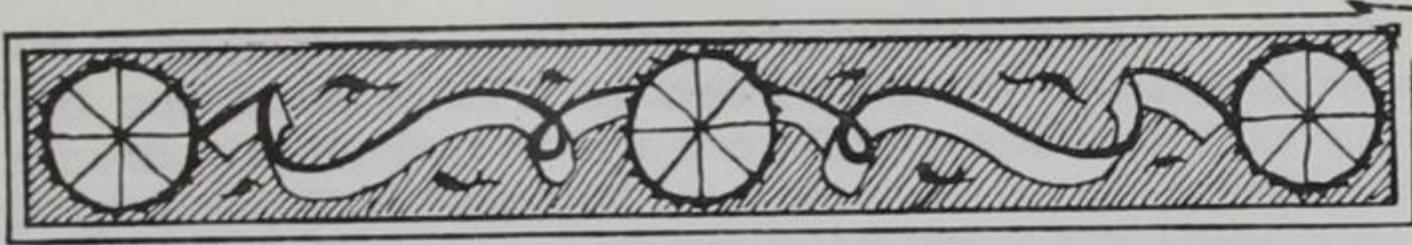
Πρεσβ. ΔΙΟΝ. Δ. ΤΑΤΣΗΣ

Σημείωση:

Γιὰ τὸ Μοναστήρι τοῦ Στομίου ἔχει γράψει ὁ π. Παΐσιος ('Εζνεπίδης) ποὺ ἀσκήτεψε κιόλας σ' αὐτό. Μᾶς ἄφησε τὸ «Σύντομον Χρονικὸν τῆς Ιερᾶς Μονῆς Στομίου» ποὺ παραμένει ἀνέκδοτο. Εἶναι μιὰ ἐργασία μὲ ἀπλότητα καὶ ἀκρίβεια γραμμένη. Στὶς τελευταῖς μάλιστα σελίδες ὁ εὐλαβὴς μοναχὸς ὄμιλεῖ καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό του μὲ βα-

θειὰ ταπείνωση. Τὸ χειρόγραφο ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ 26 μικρὲς σελίδες βρέθηκε στὸ Μοναστήρι μετὰ τὴν ἀπροσδόκητη ἀναχώρησή του ἀπ' αὐτό.

'Επίσης ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ σειρὰ τῶν ἄρθρων τοῦ γνωστοῦ ἰστοριοδίφη καὶ δημοσιογράφου Ἀναστασίου Εύθυμιου μὲ τίτλο «'Ιερὰ Μονὴ Στομίου» στὸ περιοδικὸ «Κόνιτσα» (1962), καθὼς καὶ ἡ συλλογὴ ἐνθυμήσεων διαφόρων μοναχῶν τοῦ Μοναστηρίου ἀπὸ παλιὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία τοῦ πρεσβυτέρου Γεωργίου Παϊσίου στὴν «'Ηπειρωτικὴ 'Εστία» (1956). 'Αρκετὰ στοιχεῖα γιὰ τὸ Στόμιο βρίσκει κανεὶς καὶ στὴ βιογραφία τοῦ π. Παϊσίου ποὺ ἔγραψε ὁ Βασίλειος Νικόπουλος καὶ δημοσιεύτηκε στὴν «Κόνιτσα» (1972).

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΣΤΟΜΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Στὸ βορειοδυτικὸ ἄκρο τῆς Πατρίδος μας, στὴν ἔπαλξη τοῦ "Ἐθνους ποὺ λέγεται Κόνιτσα, βρίσκεται τὸ Μοναστήρι ποὺ θὰ μελετήσουμε. Σὲ τόπο αἰματοποτισμὲνο καὶ κοκκαλοσπαρμένο. Σὲ χώματα ἱερὰ καὶ ἔνδοξα. Ἡ μικρὴ Κόνιτσα εἶναι μεγάλη στὴν ιστορία! Εἶναι δὲ καὶ πατρίδα τοῦ Νεομάρτυρος Ἰωάννου (1).

'Ἄπὸ τὰ παλιὸ πέτρινο γεφύρι (2) τῆς Κονίτσης καὶ πάντοτε ἀπὸ τοὺς πρόποδες τῆς Τύμφης (3), μπορεῖ κανεὶς νὰ ὁδοιπορήσῃ χωρὶς βιασύνη δυὸ ὥρες, γιὰ νὰ φθάσῃ στὸ Μοναστήρι τῆς Παναγίας τῆς Στομιώτισσας. Ὁ δρόμος εἶναι δύσκολος. Ἀτραπὸς μὲ πολλὲς ἀνηφοριὲς καὶ βράχια. "Άλλοτε σιμώνει στὸν ποταμὸ Ἀῶ οὗ ρέει ἀντίθετα μὲ πολὺ βουητὸ καὶ ἄλλοτε ξεμακραίνει, ίδίως ὅταν γίνεται ἀνηφορική. Ὁ ὁδοιπόρος προσκυνητὴς ἀνεβαίνει μὲ δυσκολία βαδίζοντας στὰ ριζὰ καὶ στὶς πλαγιὲς τῆς Τύμφης. Λίγα μέτρα μετὰ τὸ γεφύρι ἀγναντεύει τὸ Μοναστήρι καὶ στὴ συνέχεια τὸ χάνει γιὰ νὰ τὸ ξαναδῆ πρὸς τὸ τέλος τῆς διαδρομῆς. Ἡ ἀπόσταση ἀπὸ τὸ μονότοξο γεφύρι εἶναι περίπου πέντε χιλιόμετρα.

1. ΤΟ «ΠΑΛΙΟΜΟΝΑΣΤΗΡΟ»

Μπροστὰ ἀπὸ τὸ ἔτος 1774 τὸ Μοναστήρι ἦτανε χτισμὲνο, «ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων», στὴ δεξιὰ ὅχθη τοῦ ποταμοῦ Ἀώου, ἀπέναντι ἀπὸ τὸ Στόμιο. Δυστυχῶς δὲν ἔχουμε πληροφορίες ποὺ νὰ φωτίζουν τὴν ιστορία του. Τὸ βυζαντινὸ αὐτὸ Μοναστήρι, ὅπως καὶ τόσα ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ μνημεῖα τοῦ τόπου μας (4), καλύπτεται ἀπὸ ὄμιχλη. Οὕτε πότε χτίστηκε γνωρίζουμε, οὕτε πότε κατεστράφη. Εἶναι ὅμιως βεβαιωμένο ὅτι ἐκεῖ ὑπήρχε Μοναστήρι. Σήμερα ἡ τοποθεσία ὀνομάζεται «Παλιόμονάστηρο» καὶ μπροστὰ ἀπὸ λίγα χρόνια ὑ-

πήρχαν μερικά χαλάσματα ποὺ τώρα τὰ κάλυψε ἡ πυκνὴ βλάστηση. Ψηλότερα ἀπὸ τὸ «Παλιομονάστηρο βρίσκεται ἡ τοποθεσία «Σιάδια τοῦ Παπᾶ». Ἡ παράδοση λέγει ὅτι κάποιος ιερέας τοῦ Μοναστηρίου εἶχε σκοτωθεῖ ἐκεῖ. Λίγα χιλιόμετρα καὶ δεξιὰ ἀπὸ τὴν Σουρβιά, ἀπέναντι ἀπὸ τὸ σημερινὸ Μοναστήρι, βρίσκε-

Τεμάχια ἀπὸ τὸ τέμπλο τοῦ «Παλιομονάστηρού»

ταὶ τὸ Ἀλωνάκι ὅπου ἀλώνιζαν οἱ καλόγεροι τοῦ παλιοῦ Μοναστηρίου τὰ γεννήματά τους (5). "Ολες οἱ παραπάνω σωζόμενες ὀνομασίες μαρτυροῦν ὅτι παλιὰ ὑπῆρχε ἐκεῖ Μοναστήρι. Ἐπιβεβαιώνουν καὶ τὸν ισχυρισμὸν ὅτι ἤτανε ἀκμάζον ἀφοῦ εἶχε ἀσκητὲς σὲ δυσπρόσιτα κελλιὰ καὶ διατηροῦσε ἀλώνια γιὰ τὰ σιτηρά του.

'Ο πανδαμάτορας χρόνος δὲν ἀποτελείωσε τὸ ἔργο του στὸ παλιὸ Μοναστήρι. "Ετσι σώζονται στὸ σημερινὸ τεμάχια τέμπλου, βημόθυρο τῆς Ωραίας Πύλης (εἶναι τοποθετημένο στὴ βορεινὴ πύλη τοῦ Ἱεροῦ), παλιὲς βυζαντινὲς εἰκόνες, ἐκκλησιαστικὰ βιβλία καὶ ιερὰ λείφανα τῶν παρακάτω Ἅγιων, ποὺ στὴ λειψανοθήκη τους εἶναι σημειωμένη ἡ χρονολογία 1295:

- α') Μεγάλου Βασιλείου (+ 1 Ιαν. 379).
- β') Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (+ 14 Σεπτ. 407).
- γ') Ἅγιου Κοσμᾶ (τοῦ Ἀναργύρου;).
- δ') Μάρτυρος καὶ Ὁμολογητοῦ Σαμωνᾶ (+ 288).
- ε') Όσιου Ἀλυπίου τοῦ Κιονίτου (+ περὶ τὸ 607).